

MEMORANDWM CYDSYNIAD DEDDFWRIAETHOL ATODOL

Y BIL PLANT A THEULUEDD: GWELLIANT MEWN PERTHYNAS Â SMYGU MEWN CERBYDAU PREIFAT SY'N CLUDO PERSON NEU BERSONAU DAN 18 OED

1. Gosodir y Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol atodol hwn o dan Reol Sefydlog (RhS) 29.2. Mae RhS 29 yn rhagnodi bod yn rhaid gosod Memorandwm Cydsyniad Deddfwriaethol ac y ceir cyflwyno Cynnig Cydsyniad Deddfwriaethol, gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru os yw Bil Seneddol y DU yn gwneud darpariaeth mewn perthynas â Chymru at ddiben sy'n dod o fewn, neu sy'n addasu, cymhwysedd deddfwriaethol y Cynulliad Cenedlaethol.
2. Cyflwynwyd y Bil Plant a Theuluoedd (y "Bil") yn Nhŷ'r Cyffredin ar 4 Chwefror 2013. Gellir gweld y Bil yn:
<http://services.parliament.uk/bills/2012-13/childrenandfamilies.html>

Crynodeb o'r Bil a'i Amcanion Polisi

3. Noddir y Bil gan yr Adran Addysg (DfE) i wneud newidiadau deddfwriaethol i ddiwygio cymorth i blant a theuluoedd. Mae hanner cyntaf y Bil yn ceisio gwella gwasanaethau i blant a phobl ifanc drwy ddiwygio'r systemau ar gyfer mabwysiadu, Plant sy'n Derbyn Gofal, cyfiawnder teuluol ac Anghenion Addysgol Arbennig. Mae'r ail hanner yn ceisio annog twf yn y sector gofal plant, rhannu absenoldeb riant a sicrhau bod gan blant yn Lloegr eiriolwyr cryf dros eu hawliau.
4. Mae'r Bil yn cynnwys darpariaethau sy'n ymwneud â:
 - (a) Mabwysiadu - cyflawni diwygiadau er mwyn: lleihau oedi yn y system fabwysiadu; ehangu'r defnydd o 'Faethu ar gyfer Mabwysiadu'; gwella'r cymorth sydd ar gael i fabwysiadwyr a'r trefniadau ar gyfer recriwtio ac asesu darpar fabwysiadwyr; a gwneud y Gofrestr Mabwysiadu a'r Ddeddf Plant, fel y'i cymhwysir yn Lloegr, yn gofrestr statudol.
 - (b) Diwygio'r system cyfiawnder teuluol yng Nghymru a Lloegr^[1] i ymdrin ag oedi mewn achosion cyfraith gyhoeddus:
 - trwy weithredu terfyn amser o 26 wythnos ar gyfer achosion gofal a goruchwylio; lleihau'r defnydd gormodol o adroddiadau arbenigwyr; dileu dyblygu diangen; a sicrhau bod yr effaith ar y plentyn yn cael ei hystyried wrth wneud penderfyniadau ynghylch amserlennu, ac

^[1] Adolygiad FJR o'r system cyfiawnder teuluol i Gymru a Lloegr a datganiad ysgrifenedig
<http://cymru.gov.uk/topics/childrenyoungpeople/parenting/help/justice/?jsessionid=F5E2D1B1C006F79F4176E6D249D006D4?lang=cy>
<http://cymru.gov.uk/about/cabinet/cabinetstatements/2012/familyjusticereviewupdate/?lang=cy> ,

- mewn cyfraith teulu breifat - drwy wneud yn ofynnol bod rhieni'n mynychu cyfarfod cyfryngu teuluol ac asesiad cyn gwneud cais i'r llys; anfon neges glir i rieni sydd wedi gwahanu y bydd llysoedd yn cymryd i ystyriaeth yr egwyddor y dylai'r ddau barhau i gymryd rhan weithredol ym mywydau eu plant pan fo hynny'n ddiogel ac yn gyson â lles y plentyn; a chyflwyno "gorchymyn trefniadau plentyn" newydd fel y gall y llysoedd wneud defnydd llawn o'u pwerau i gyfarwyddo rhieni i ymgymryd â gweithgareddau sy'n amcanu i'w helpu i wneud i'r trefniadau ar gyfer eu plant weithio; a symleiddio prosesau ysgariad ar gyfer y llysoedd.
- (c) Diwygio'r system Anghenion Addysgol Arbennig (AAA) yn Lloegr er mwyn: gwella'r gefnogaeth i bobl ifanc 16-25 oed; cynnig cyllideb bersonol i blant a theuluoedd, gwneud gwell cydweithio yn ofynnol rhwng gwasanaethau; gwybodaeth gliriach am y cymorth sydd ar gael; symleiddio prosesau a chynlluniau asesu.
- (d) Gofal Plant, gan gynnwys cynyddu'r hyblygrwydd i warchodwyr plant drwy gyflwyno asiantaethau gwarchodwyr plant.
- (e) Plant sy'n derbyn gofal: gwneud yn ofynnol bod pob awdurdod lleol yn Lloegr yn dynodi swyddog i weithredu fel y 'Pennaeth Ysgol Rhithwir' (VSH) ar gyfer y plant y mae'n gofalu amdanynt; egluro'r hawl i gael asesiad am gymorth i ofalwyr ifanc; a galluogi'r Ysgrifennydd Gwladol i gyflwyno rheoliadau newydd gyda'r nod o godi safonau mewn cartrefi plant.
- (f) Swyddfa Comisiynydd Plant Lloegr - gwella pwerau'r Comisiynydd i hyrwyddo a diogelu hawliau plant a rhoi iddo fwy o annibyniaeth oddi wrth Lywodraeth y DU. Bydd y newidiadau yn berthnasol i rôl y Comisiynydd o hyrwyddo ac amddiffyn hawliau plant yn y gweinyddiaethau datganoledig, ond hynny yn unig mewn perthynas â materion nas datganolwyd.
- (g) Rhannu Absenoldeb Rhiant a Gweithio Hyblyg: cyflwyno system ar gyfer rhannu absenoldeb rhiant a rhannu tâl rhieni, yn ogystal â diwygio'r system sy'n rhoi'r hawl i unigolion ofyn am weithio hyblyg.
- (h) Rheoleiddio pacio cynhyrchion tybaco ar gyfer adwerthu. Mae'r Ysgrifennydd Gwladol yn cymryd pwerau a fydd yn ei alluogi i wneud rheoliadau, ar sail y DU gyfan, er mwyn (1) rheoleiddio pacio cynhyrchion tybaco ar gyfer adwerthu; (2) rheoleiddio'r marciau ar gynhyrchion tybaco a'u hymddangosiad; a (3) creu troseddau cysylltiedig.

Darpariaethau yn y Bil y gofynnir am gydsyniad ar eu cyfer

5. Gofynnir am gydsyniad y Cynulliad i'r gwelliant a gyflwynwyd ar 4 Chwefror 2014 ac a fydd: (1) yn diwygio Deddf Iechyd 2006 fel bod modd i'r awdurdod cenedlaethol priodol wneud rheoliadau yn darparu i gerbyd preifat fod yn ddi-fwg pan fydd person (neu bersonau) dan 18 oed yn y cerbyd. Ar yr amod y bydd Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cydsynio i'r Cynnig hwn, bydd y gwelliant yn gymwys i Gymru yn ogystal â Lloegr, gyda Gweinidogion Cymru yn awdurdod cenedlaethol priodol ar gyfer Cymru.
6. Bydd adrannau 5, 9, 10 ac Atodlen 1 Deddf Iechyd 2006 yn cael eu diwygio i roi pwerau gwneud rheoliadau penodol i Weinidogion Cymru i wahardd smygu mewn ceir lle mae person (neu bersonau) dan 18 oed yn bresennol. Effaith gyffredinol y gwelliant arfaethedig yw darparu fel a ganlyn:
 - i. Gall Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau a fydd yn ei gwneud yn drosedd i smygu mewn cerbyd preifat sy'n cludo person neu bersonau dan 18 oed. Hefyd bydd y rheoliadau yn ei gwneud yn drosedd os na fydd y person sydd â rheolaeth ar gerbyd preifat yn atal person rhag smygu pan fydd person neu bersonau dan 18 oed yn bresennol yn y cerbyd;
 - ii. Gall y rheoliadau ddarparu ar gyfer gorfodaeth gan swyddog priodol mewn awdurdod lleol a/neu gwnstabl.
 - iii. Bydd gan gwnstabiaid a swyddogion gorfodaeth awdurdodau lleol y pŵer i roi hysbysiadau cosb benodol i'r rheini sy'n smygu mewn cerbyd preifat pan fydd plant yn presennol a gall Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau a fydd yn galluogi cwnstabiaid a swyddogion gorfodaeth awdurdodau lleol i roi hysbysiadau cosb benodol i'r rheini sydd â rheolaeth ar gerbyd preifat ond sydd wedi methu atal eraill rhag smygu pan fydd person (neu bersonau) dan 18 oed yn bresennol yn y cerbyd;
 - iv. Gall Gweinidogion Cymru wneud rheoliadau i ddiwygio Atodlen 1 Deddf Iechyd 2006 (hysbysiadau cosb benodol);
 - v. Mae pwerau gwneud rheoliadau Gweinidogion Cymru yn amodol ar y weithdrefn penderfyniad cadarnhaol.
7. Ym marn Llywodraeth Cymru mae'r darpariaethau hyn yn dod o fewn cymhwysedd deddfwriaethol Cynulliad Cenedlaethol Cymru i'r graddau y maent yn ymwneud â smygu mewn ceir lle mae person neu bersonau dan 18 oed yn bresennol – pwnc sy'n dod o dan y penawdau iechyd a gwasanaethau iechyd a lles cymdeithasol yn Rhan 1 o Atodlen 7 i Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006.

Manteision defnyddio'r Bil hwn yn hytrach na deddfwriaeth y Cynulliad

8. Ym marn Llywodraeth Cymru, mae'n briodol ymdrin â'r darpariaethau hyn yn y Bil hwn ar gyfer y DU gan ei fod yn cynrychioli'r cyfrwng deddfwriaethol mwyaf ymarferol a chymesur i alluogi cymhwyso'r darpariaethau hyn i Gymru mor fuan ag y bo modd.

9. Mae'r gwelliant hwn yn rhoi pwerau clir i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau yn gwahardd smygu mewn ceir sy'n cludo plant a chreu troseddau cysylltiedig os gwneir penderfyniad i wneud hynny wedi i'r ymgyrch Cychwyn Iach Cymru gael ei gwerthuso.
10. Mae'r gwelliant yn rhoi pwerau gwneud rheoliadau i Weinidogion Cymru, yn amodol ar weithdrefnau cadarnhaol, sy'n golygu y bydd angen cynnal dadl a phleidlais ar y mater cyn bod modd gwneud rheoliadau.
11. Mae'r gwelliant yn galluogi defnyddio cwnstablaid yr heddlu i orfodi unrhyw reoliadau o'r fath. Heb y pwerau galluogi hyn, byddai unrhyw reoliadau a wneir o dan y pwerau presennol yn adran 5 Deddf Iechyd 2006 ar smygu mewn cerbydau preifat gyda phlant yn dibynnu ar orfodaeth gan awdurdodau lleol yn unig.

Goblygiadau ariannol

12. Ni ragwelir unrhyw oblygiadau ariannol uniongyrchol i Lywodraeth Cymru.

Mark Drakeford AC
Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Chwefror 2014